Nr. 32. Lwów dnia 12. Sierpnia 1899. Rok XXXII. Tom LXII.

ROLNIK

ORGAN C. K. GALICYJSKIEGO TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO

wychodzi w każdą sobotę.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką pocztową:
rocznie . . . . 4 złr. | półrocznie . . . . 2 złr.
w państwie austryackiem.

W Rosyi rocznie 5 rubli sr. — W W. Księstwie Poznańskiem 3 talary.

Członkowie galic. Tow. gospodarskiego płacący 5 złr. wkładki rocznej, otrzymują „Rolnika" bezpłatnie.

Ogłoszenia zamieszcza się za opłatą 8 ct. od wiersza trzy razy łamanego, drobnym drukiem, albo za jego miejsce.
Przy częstszem inserowaniu oraz przy ogłoszeniach większych, znaczny rabat.
Ogłoszenia przyjmuje: Ajencja Ogłoszeń, Lwów, pasaż Haussmanna 9.
Manuskryptów nieumieszczonych nie zwraca się.
Reklamacye uwzględnia się tylko do wyjścia numeru następnego.
Przedruk bez podania źródła niedozwolony.

Redakcya i Administracya „Rolnika" ul. Słowackiego l. 8. II. piętro.

TREŚĆ:

Stowarzyszenia hodowli drobiu i handlu jajami w Danii.

Hodowla drobiu i odpowiednio zorganizowany handel jajami, który jest jej niezbędnem uzupełnieniem, coraz więcej zaczynają zwracać na się uwagę naszych gospodarzy. Dlatego pożądanem zapewne będzie przedstawić stan tej sprawy w Danii, w kraju który na tem polu największe poczynił postępy. Skorzystamy w tym celu ze sprawozdania dr. Schultzego, wysłanego do Danii przez Niem. Tow. Roln. w celu zbadania tych stosunków na miejscu*).

Nad podniesieniem chowu drobiu pracują w Danii dwie organizacye.

Stowarzyszenie dla rolniczej hodowli drobiu w Kopenhadze stara się o podniesienie hodowli drobiu użytkowego, pomijając wszelkie sportowe sprawy. W tym celu założyło ono po całym kraju wielką liczbę kurników zarodowych, które hodują kury rasowe odznaczające się nieśliwością i wielką produkcyą mięsa. Dla tamtejszych warunków najodpowiedniejszemi okazały się kury włoskie i hiszpańskie, podczas gdy francuskie nie mogły się przystósować do klimatu. Niemniej przydatną okazała się kura azyatycka, krzyżowana z krajową duńską. Stowarzyszenie rozdaje jaja i kury do chowu członkom bezpłatnie a innym rolnikom za odpowiednią zapłatą, przytem odbiorca otrzymuje wskazówki dotyczące utrzymania i pielęgnowania. Podczas wystaw prowincyonalnych urządza stowarzyszenie wystawy drobiu i rozdaje nagrody za te hodowle, które wykazują największy czysty przychód.

*) Mittlgen. der. D. L. G. 1899. Nr. 8.

Wreszcie nauczyciele wędrowni i fachowe czasopismo stowarzyszenia przyczyniają się do rozszerzenia wiadomości o zyskownej hodowli drobiu wśród ludności wiejskiej.

Oprócz z członków honorowych, składa się stowarzyszenie z członków nadzwyczajnych dożywotnich, składających jednorazowo 50 koron (duńskich)*) oraz ze zwyczajnych, którzy przyjęci do stowarzyszenia płacą roczną wkładkę najmniej 2 kor. Dla drobnych chłopów wkładkę tą zniżono na 1 kor.

Sprawy stowarzyszenia prowadzi Zarząd, odpowiedzialny za nie przed ogólnym wydziałem. oraz reprezentujący stow. na zewnątrz przez swego przewodniczącego, który ma do pomocy płatnego sekretarza i skarbnika. Ogólny wydział składa się z 38 członków, którzy wybierani bywają przez ogół członków stowarzyszenia (po dwu na jedną prowincyę) i zbiera się raz na rok przed 1 sierpnia. Zgromadzenie to przyjmuje sprawozdania z czynności i z rachunków, zatwierdza plan działalności stowarzyszenia na rok następny, jakoteż przepisy dla sędziów wystawowych, oraz dokonuje wyborów wedle potrzeby.

Organizacya ta, jak widzimy jest wcale udatna i sprężysta.

Uzupełnienie ekonomiczne tej hodowlanej działalności jest zadaniem Duńskiej spółki wywozu jaj. Spółka ta zawiązana przez gospodarzy wiejskich ma na celu uczynić sprzedaż jaj do Anglii jak najkorzystniejszą dla duńskiego gospodarstwa wiejskiego, a to przez zagarnięcie zysków pobieranych przedtem przez hurtowne magazyny wywozowe i przez handlarzy pośredników, w których rękach leżał do r. 1895 cały ten handel.

*) 1 korona duńska = 66 ct. w. a.

Nadto zadaniem spółki jest wpłynąć na zwiększenie produkcyi jaj i przychodu jaki z niej można uzyskać. Bo oczywiście chłop zwykły nie mógł mieć pojęcia o tem, jakie wymagania mają w Anglii odbiorcy co do wielkości, świeżości i wyglądu towaru — spółka więc dopiero stara się o to, by w Danii produkowano i wysyłano taki tylko towar, który na targu angielskim ma najlepszą cenę. Przytem okazało się stósownem zaopatrzyć dobry duński towar dla Anglii w widoczny znak, co tylko przez złączenie się hodowców możliwe było do osiągnięcia, bo pojedynczy hodowca nie może tyle towaru dostarczyć, iżby sobie markę wyrobił.

Główne biuro spółki znajduje się w Veyle (dla Jutlandyi połudn.), nadto są trzy uboczne: w Aalborg (dla Jutlandyi póln.), w Odensee (dla Fiunen) i w Kopenhadze (dla Zeelandyi).

Właściwymi członkami spółki są nie rolnicy lecz Kółka rolników, które zgłaszając swe przystąpienie do spółki przysyłają swój spis członków i płacą po pół korony wkładki za członka. Kółko chcące wystąpić ze spółki, musi to zgłosić 3 miesiące przed końcem roku obrachunkowego; jeżeli zaś kółko przez 6 miesięcy nie dostawiło do spółki żadnych jaj — przestaje być członkiem *ipso facto*. Kółek takich istnieje w Danii 345 z 18.500 członkami.

Otóż kółka te zbierają jaja od producentów i odstawiają je do owych 4 biur spółki.

Ponieważ spółka dowozi do Anglii tylko swieżo zniesione jaja, przeto w kółkach nie wolno jaj przetrzymywać dłużej nad 4 dni; muszą one być świeżutkie. czyste i opatrzone stemplem wskazującym Nr. kółka i członka dla umożliwienia kontroli. W razie dostawienia towaru nie odpowiadającego przepisom, na kółka nakłada się kara pieniężna. Koszta przewozu jaj z kółka do biura wysyłkowego ponosi spółka do wysokości 1 oera za funt; przy wyższych frachtach nadwyżkę płaci kółko. Natomiast za jaja dostawiane wprost do biur spółki, dopłaca ona kółkom po $^1/_2$ oera za funt jako zwrot frachtu.

W biurach wysyłkowych badają jaja co do wymogów dostawowych, sortują, stemplują znakiem Spółki, pakują w skrzynki z wełną drzewną i ładują na okręt. Przy sortowaniu rozróżnia się 5 gatunków a mianowicie tak, że 120 sztuk jaj największej sorty ważą 18 ft ang., a następnych sort 17, 16, 15 i 14 ft ang. (czyli — ponieważ 1 ft. ang. 453 gr. odpowiada 8·154, 7·701, 7·248, 6·795, 6·342 kg).

Na czele spółki stoi zarząd z 5 członków, obierany przez walne zgromadzenie na 2 lata. Głównym zadaniem zarządu jest staranie się o dobre i pewne stosunki dla sprzedaży jaj. Zajmuje się nią pośrednik w Londynie, działający zupełnie według swego uznania i sprzedający towar według konjunktur targowych. Atoli za straty jest on odpowiedzialny i musi je ponosić, co jest rekompensatą za to, iż spółka nie ma nad nim dokładnego nadzoru.

Za swoje trudy pobiera ten pośrednik 3% całej kwoty uzyskanej za jaja w Anglii sprzedane.

Drugiem zadaniem zarządu jest ustanowienie ceny, jaką spółka ma wypłacać kółkom dla członków na dostawione jaja. Gospodarze bowiem muszą zaraz po dostawie towaru otrzymać pieniądze. Aby więc módz płacić ceny zgodne z ceną uzyskaną zagranicą, otrzymuje zarząd codzinnie sprawozdania targowe o handlu jajami od pośrednika z Londynu i według nich oznacza ceny, które kółka przy odbiorze jaj natychmiast gospodarzom wypłacają. W tym celu przekazuje zarząd kółkom odpowiedne kwoty w banku, prowadzącym interesa pieniężne spółki

Z końcem zaś roku nadwyżkę rozdziela się między kółka podług ilości dostawionych przez nie jaj. Nadto wydaje zarząd czasopismo, informujące gospodarzy duńskich o położeniu targu angielskiego.

Jakie znaczenie posiada dla Danii wywóz jaj. wynika z powyższego zestawienia przewyżek wartości wywozu odnośnych produktów w Danii nad dowozem w rocznem przecięciu z lat 1890—1894:

jaja	6·6	milionów koron	
konie	6 2	„	„
bydło rogate	17·0	„	„
owce	0·5	„	„
świnie	10.0	„	„
mięso wszelakie	30·0	„	„
masło	67·0	„	„

Przytem trzeba dodać, że Dania musi sprowadzać zboże z zagranicy: otóż nadwyżka wartości przywozu zboża wynosi 12·5 milj. kor.

Za jaja otrzymuje tedy Dania więcej pieniędzy niż za konie a tylko o połowę mniej niż za świnie.

W naszym kraju gospodarze o handlu końmi i świniami pamiętają i, o ile to w naszych ciężkich warunkach możebne, starają się o jego polepszenie. O drobiu zaś prawie nikt nie myśli. A przecież mogłaby ta gałąź przynieść krajowemu gospodarstwu nie mniejsze zyski jak konie i świnie. Jeżeli więc *et haec non omittenda*, to i *illa nec negligenda*, bo czas już byśmy przestali kierować się w gospodarstwie naszymi upodobaniami lub przekazanymi szablonami, a poszli za najpewniejszym przewodnikiem — jakim dziś dla gospodarstwa winien być ołówek. *Dr. T. K.*

Gospodarstwa doświadczalne.

Z okazyi niedawnego założenia doświadczalnej fermy pokuckiej z korzyścią może będzie zwrócić uwagę naszych gospodarzy na zapatrywania rolników innych krajów na sprawę gospodarstw doświadczalnych. Sprawa ta stanowiła przedmiot obrad oddziału rolnego niem. Tow. gosp. w lutym b. r.

Otóż prof. Maercker, kierownik gospodarstwa doświadczalnego w Lauchstädt pod Hallą w Saksonii pruskiej, jako główne zadania takich gospodarstw określił:

1. Przeprowadzanie doświadczeń z uprawą rozmaitych odmian roślin gospodarskich, dla rozpoznania, które z nich najlepiej się nadają dla danej okolicy.

Tak n. p. gospodarstwo w Lauchstaedt wykazało, że najlepsze odmiany zbóż wysoko uszlachetnione przewyższają odmiany miejscowe przeważnie w Saksonii uprawiane o przeszło 6 q na ha. Takie wyniki zachęcają gospodarzy okolicznych bardzo skutecznie do szerszych prób.

2. Wykonywanie doświadczeń z nawożeniem, a to dla wypróbowania nowych środków nawozowych, które już uprzednio przeszły badania stacyj

doświadczalnych, dalej zaś dla zbadania potrzeb nawozowych nowych odmian roślin uszlechetnionych, które zwykle za racyonalne nawożenia o wiele są wdzięczniejszemi niż odmiany dawne.

3. Doświadczenia z obornikiem są również przez to ułatwione, iż produkując go w samem gospoparstwie doświadczalnem można go wytwarzać w sposób dowolny ściśle określony i prowadzić próby ze sposobami obchodzenia się z nim i konserwowania. Bakteryologiczny oddział stacyi doświadczalnej wielce jest przy tem pomocnym.

A dalej jeszcze wykonywać można doświadczenia z żywieniem dla wypróbowanią nowych rodzajów paszy lub skuteczności poszczególnych substancyj pokarmowych, n. p. cukru, tłuszczu itp, oraz badania sposobów przyrządzania paszy.

Gospodarstwo takie jest niezbędnem dopełniem stacyi doświadczalnej, która wypróbowawszy coś w swojem gospodarstwie, może śmielej polecać to dla wielkiej praktyki. Wyniki w ten sposób uzyskane odnosić się jednakże mogą tylko dla danej okolicy i to o ile ona ma jednakie warunki. Przeto każda okolica o odrębnych warunkach powinnaby mieć własne gospodarstwo doświadczalne.

Kurator gospodarstwa w Lauchstadt, właściciel dóbr v. Lingenthal uzupełniając te wywody, rozszerzył się nad środkami, któreby uprzystępniły rolnikom osiągnięte przez te gospodarstwa wyniki. Może się to stać 1. przez osobiste zwiedzanie ich i pouczanie się jak należy doświadczenia polne wykonywać; 2. przez ogłaszanie prac, któreby atoli rolnicy musieli chcieć czytać; 3. przez doświadczenia praktyczne w poszczególnych gospodarstwach. Ponieważ to jednak głównie działa na większych właścicieli, przeto dla oddziaływania także na chłopów zaleca się 4 zakładanie chłopskich gospodarstw wzorowych.

Co do samych gospodarstw doświadczalnych zalecić naledy, by ich grunta obejmowały pola lżejsze, suchsze i cięższe wilgotniejsze, aby zapobiedz zbyt jednostronnemu uogólnianiu wyników.

Oczywiście gospodarstwo takie należy odpowiednio zaopatrzyć w środki, gdyż inaczej nie mogłyby należycie odpowiedzieć swemu zadaniu.

Zebrani w Berlinie rolnicy uchwalili jednogłośnie, że zakładanie gos odarstw doświadczalnych w połączeniu ze stacyami kontrolnemi i z akademiami rolniczemi jest dla rolnictwa bardzo pożądanem, bo może przyczynić się do rozwiązania wielu palących kwestyi bieżących, oraz służyć do uwidocznienia tegoż. Uwzględniać atoli należy przy zakładaniu tych gospodarstw rozmaitość stosunków klimatycznych i geologicznych.

Gospodarstwa doświadczalne mogą i u nas również bardzo dobroczynne skutki wywrzeć. Dlatego należy życzyć założycielom fermy pokuckiej powodzenia w dalszem prowapzeniu tego dzieła a obñta w skutki działalność i szlachetne współzawodnictwo zachęci i inne oko lice do rychłego pójścia za ich przykładem.

Jestto znowu jeden ze sposobów zbiorowej pracy a gdyśmy raz szczęśliwie na tę drogę weszli, będziemy w stanie usunąć niejedną zawadę stojącą na przeszkodzie gospodarczemu podniesieniu się naszego kraju.

Dr. T. K.

KRONIKA.

Wystawa mleczarska czeska w Pradze otwartą zostanie w b. r. 20. września, a trwać będzie do 1. października, urządzona przez czeską sekcyę rady rolniczej pragskiej ma za zadanie wykazać postęp mleczarstwa czeskiego w ostatnich czasach.

Wagony dla przewozu świeżych owoców za granicę wprowadziła węgierska dyrekcya kolei. Wagony te zaopatrzone w dobre przedziały umożliwiają doskonałe zapakowanie owoców bez obawy stłuczenia i uszkodzenia. Wagony takie naładowane węgierskiemi owocami stosownemi, winogronami itd. będą w czasie paryskiej wystawy odchodzić co parę tygodni do Paryża.

Konkurs centryfug w Anglii. Królewskie angielskie towarzystwo rolnicze w Kent urządziło konkurs centryfug mlecznych, który obudził zainteresowanie w szerokich kołach rolniczych ze względu na znaczną ilość zgłoszonych do próby, różnych najnowszych systemów, belgijskich, angielskich, szwedzkich i niemieckich firm. Palmę pierwszeństwa odniósł znany system szwedzki Alfa-Separator tak do ręcznego jak i maszynowego popędu. Konkurowały z nim systemy: Melotte, Fram, Victoria, Princess i Butterfly, ale okazały się gorszemi.

Stan chmielników. W połowie lipca w zachodniej Galicyi chmiel przedstawiał się wogóle nie najlepiej, z powodu ciągłej wilgoci, mimo tego oczekiwano lepszego zbioru niż w roku ubiegłym. We wschodniej Galicyi stan był dosyć dobry. W Morawie urodzaj chmielu jest dobry wogólności, to samo w Czechach gdzie szczególnie piękny urodzaj jest w okręgach Dauba, Klattawie i Rakonicach. W niższych wilgotniejszych okolicach koło Polepu natomiast chmiel licho się rozwinął i zbiór nie będzie obfity. Podobnie i około Zatecu sławne tamtejsze chmielniki ucierpiały mocno od wilgoci ustawicznej. Chmiel oferują obecnie po 70 do 80 złr. za 56 kilo.

Wystawę chryzontemów. zamierza urządzić we Lwowie Towarzystwo ogrodników zawodowych w listopadzie b. r.

Stowarzyszenie hodowców jęczmienia hannackiego zawiązało się w Przerowie celem ujednostajnienia produkcyi tej znakomitej sorty jęczmienia browarnego. Produkcya prowadzoną będzie pod kierunkiem stacyi kontrolnej w Przerowie, a worki z oryginalnem nasieniem tego jęczmienia opatrzone będą odtąd marką ochronną i plombą stowarzyszenia.

Zakaz dowozu świń węgierskich. 14 lipca weszło w życie rozporządzenie Ministerstwa, zakazujące dowozu świń z 43 komitatów Węgier i miast wolnych nadto z 3 komitatów Slavonii, z powodu panującego w Węgrzech pomoru świń. Dotąd zamkniętych było tylko 21 komitatów — to ostrzejsze zarządzenie ochronne stoi oczywiście w związku z wprowadzeniem ustawy o tępieniu pomoru świń w Austryi, gdyż chcąc zarazę tę wytępić u siebie, należy naturalnie wszelkiemi siłami zapobiegać zawleczeniu jej z zewnątrz. Nadzór weterynarski na Węgrzech nie budzi zresztą wielkiego zaufania, jeżeli się np. spotyka w reskrypcie węgierskiego ministra rolnictwa Dr. Daranyi zwroty zarzucające wprost organom weterynarskim Budapesztu, że „zaniedbują najważniejsze zadania weterynarskiej kontroli!“ Jeżeli już w stolicy Węgier takie zachodzą stosunki, to co dopiero dziać się musi w odległych komitatach z których świnie do Galicyi się dostają.

DROBNE WIADOMOŚCI.

Wartość nawozu od nierogacizny. W ogrodzie warzywnym, aż nadto często się zdarza, że sałata za szybko strzela w łodygę kwiatową, szczególnie podczas dłużej trwających upałów. Temu można w części zapobiedz przez nawożenie pod sałatę na wiosnę samym tylko świńskim nawozem. Nawóz taki rozkłada się powoli w ziemi, jest jednem słowem „zimny“ ale zato działa dość długo. Przezto zbytnie pędzenie roślin się powstrzymuje. Można go używać i pod inne warzywa które mają później dojrzeć.

Leczenie nóg zwapniałych u kur. Następny środek okazał się podług doniesienia izby rolniczej w Wiesbaden zupełnie skutecznym. Robi się maść z 2 łyżek smalcu 1 łyżki gliceryny $^1/_2$ łyżki mydła miękiego i 8 do 10 gramów wątroby siar-

czanej (siarczek potasu). Tą mięszaniną która wystarcza na 20 kur na raz smaruje się grubo palcem zwapniałe miejsca nóg i obwija się wąskim paskiem płótna, aby maść dobrze się trzymała. Po 3, 4 do 5 dniach zdejmuje się płótno i obmywa się nogi kur letnią wodą z solą (1 łyżka soli na litr wody), potem dobrze jest jeszcze trochę tłuszczem natrzeć. Zwykle następuje wyleczenie po jednorazowem zastosowaniu tego środka, wyjątkowo trzeba po 3 tygodniach procedurę powtórzyć. Kurnik musi być naturalnie wyczyszczony i zdesinfekcyonowany.

Jeszcze środek przeciw muchom w stajniach. Na odnośne zapytanie niemieckiego towarzystwa rolniczego, czy dodatek ałunu do wapna chroni od much, otrzymano liczne doniesienia, że dodatek 150 *gr.* kreoliny na 12 *l.* wapna do bielenia, albo 1 kilo ałunu na tyleż wapna i dwu lub trzykrotne pobielenie takiem wapnem stajni skutkuje przeciw muchom radykalnie. Do powleczenia słupów, drabin itd. nadaje się smoła z dodatkiem kreoliny.

Z piśmiennictwa rolniczego.

T. Schloesing (syn) Zasady chemii rolniczej. Z drugiego wydania francuskiego przetłumaczył T. O. Sobański słuchacz III. roku studyum rolniczego w Krakowie. pod kierunkiem profesora Dr. Emila Godlewskiego. Pod tym tytułem opuściło prasę pierwsze wydawnictwo Kółka rolników wszechnicy jagiellońskiej, które zamierzyło wydawać w języku polskim przekłady najcelniejszych dzieł obcych treści rolniczej. Dziełko świeżo wydane jest nadzwyczaj użyteczną książką tak dla tych którzy dopiero chcą się zapoznać z chemią rolniczą jak i dla znających ten przedmiot; jest ono bowiem wyrazem ostatnich zdobyczy tej podstawowej nauki racyonalnego rolnictwa. Dziełko to rozpada się na 3 części: O żywieniu się roślin. O atmosferze jako źródle pokarmów dla roślin. O glebie. Polecić je możemy każdemu z naszych czytelników.

Ogrodnictwo zaszyt VIII. za sierpień zawiera bogatą treść: Janczewski, Nowe truskawki. Br. Brunicki, Jeszcze o zużytkowaniu ziemi w sadach. Olszewski, Hodowla chryzantemów (c. d.). Radziszewski, Pogadanki o różach. Pawlik, Handel jarzynami i owocami w Galicyi (c. d.). Ks. Głodziński, Zużytkowanie owoców do wyrobu win owocowych (c. d.). Cwajgbaum-Drzewski, O drobnym handlu nasion warzywnych.

Ogłoszenie.

I. Tegoroczne jesienne premiowanie koni odbędzie się w Galicyi wschodniej a mianowicie: w Gródku 5. września, w Stryju 6. września, w Żabiu 9. września, w Brzeżanach 18. września.

W każdej z powyżej wymienionych miejscowości będą premiowane klacze w kraju chowane a to: 1. klacze rozpłodowe ze źrebiętami, 2, młode klacze, 3. źrebice.

Jako nagrody państwowe będą rozdane:

1. Kategorya: *a)* jedna nagroda pieniężna w kwocie 35 zł; *b)* jedna nagroda pieniężna w kwocie 20 zł.; *c)* jedna nagroda pieniężna w kwocie 15 zł.; *d)* cztery nagrody pieniężne w kwotach po 10 zł.

2. Kategorya: *a)* jedna nagroda pieniężna w kwocie 20 zł.; *b)* jedna nagroda pieniężna w kwocie 15 zł.; *c)* dwie nagrody pieniężne w kwotach po 10 zł.

3. Kategorya: *a)* jedna nagroda pieniężna w kwocie 25 zł.; *b)* jedna nagroda pieniężna w kwocie 20 zł.; *c)* cztery nagrody pieniężne w kwotach po 10 zł.

Nadto rozdane będą w każdej z tych trzech kategoryi, srebrne medale państwowe za chów koni.

Warunki: *A)* Klacze od piątego roku wyżej i bez ograniczenia co do maksymalnego wieku, jak długo są zdrowe, silne i dobrze odżywione, muszą posiadać własności dobrych klaczy rozpłodowych, i winny być przedstawione komisyi ze źrebiętami ssącemi lub odłączonemi, które muszą być uznane za zdatne; przytem należy udowodnić pochodzenie źrebięcia od ogiera rządowego albo od prywatnego licencyonowanego lub od własnego ogiera właściciela klaczy.

B) Młode klacze, a to: trzechletnie niestanowione, czteroletnie stanowione albo niestanowione i pięcioletnie klacze stada krwi gorącej (*des Gestütsschlages*), ostatnie jednak tylko pod warunkiem, jeżeli będzie udowodnione, że w roku premiowania zostały odstanowione przez ogiera rządowego, prywatnego licencyonowanego lub też przez ogiera własnego; klacze te muszą być dobrze odżywione i starannie chowane i muszą rokować, że będą dobremi klaczami rozpłodowemi.

C) Jednoroczne i dwuletnie źrebice muszą być przez właściciela dobrze odchowane i rokować dalsze pomyślne rozwinięcie się i wykształcenie tak, że można się spodziewać, że będą kiedyś dobremi klaczami rozpłodowemi.

D) Matki muszą być jeszcze przed oźrebieniem się, młode klacze przynajmniej od roku, a jednoroczne i dwuletnie od czasu ich urodzenia własnością ubiegającego się o nagrodę.

Młode klacze, które jako trzyletnie były w roku przeszłym premiowane, nie będą w roku bieżącym premiowane, natomiast cztero- i pięcioletnie klacze premiowane w roku zeszłym, będą tylko w tym razie premiowane, jeżeli przedstawione zostaną już jako klacze rozpłodowe ze źrebiętami i jeżeli będą odpowiadać w zupełności warunkom oznaczonym w punkcie *A)*.

E) Każdy właściciel klaczy lub źrebicy premiowanej pieniężną nagrodą rządową, musi się zobowiązać przez podpisanie rewersu, że ją jeszcze zatrzyma przez cały rok we własnej hodowli i przedstawi ją, jeżeli będzie żyła, w roku następnym komisyi w miejscu premiowania.

W razie niedotrzymania przyrzeczenia, zawartego w rewersie, winien bez oporu zwrócić otrzymaną nagrodę pieniężną Zarządowi stadników rządowych w Drohowyżu.

Przy premiowaniu klaczy rozpłodowych ze źrebiętami ssącemi lub odstawionemi, obowiązek nie sprzedawania premiowanego konia nie tyczy się także źrebięcia premiowanej klaczy ponieważ nie źrebię, lecz tylko klacz jest premiowaną.

Gdyby przedstawienie premiowanej klaczy komisyi na miejscu premiowania połączone było ze względu na znaczną odległość lub z innego ważnego powodu z wielkimi trudnościami, winien właściciel takiej klaczy przesłać c. k. Zarządowi stadników rządowych w Drohowyżu świadectwo wydane przez Zwierzchność gminną a stwierdzające, że klacz ta po upływie roku od czasu premiowania znajduje się w jego posiadaniu.

Osądzenie, czy według stanu rzeczy to świadectwo wystarcza, pozostawia się komisyi premiującej.

Oprócz dokumentów pochodzenia (kart stanowienia) klaczy i źrebiąt przyprowadzonych do premiowania, należy także przynieść przepisane **paszporty bydlęce.**

II. C. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 10. sierpnia 1896 L. 15.452 przyznało c. k. galic. Towarzystwu gospodarskiemu we Lwowie i c. k. Towarzystwu rolniczemu w Krakowie na przeciąg 6-ciu lat począwszy od roku 1897 subwencyę w równej wysokości jak ją przyznał Sejm t. j. w kwocie łącznej 5000 zł. na poparcie chowu koni włościańskich i koni roboczych.

Subwencya ta ma być użytą na **subwencyonowanie prywatnych licencyonowanych ogierów,** a to: według zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo rolnictwa warunków, uchwalonych przez komitet doradczy dla spraw chowu koni w porozumieniu z wymienionemi Towarzystwami.

W myśl tych warunków subwencyonowanie to ma się odbywać na wiosnę i w jesieni w terminach i miejscowościach, w których się odbywają doroczne rządowe premiowania koni.

Obecnie przeto **subwencyonowanie prywatnych ogierów licencyonowanych** odbędzie się w Gródku, Stryju, Żabiu i Brzeżanach w terminach wyżej podanych.

O subwencyę można się ubiegać tylko dla takich ogierów, **które uzyskały licencyę do stanowienia cudzych klaczy od** właściwej komisyi licencyjnej; subwencya może być przyznaną z reguły tylko na przeciąg trzech lat.

Subwencye mają być przyznawane w kwotach po 150 zł. i wypłacane w dwóch ratach. a to na wiosnę i w jesieni.

Wypłaty subwencyi mają dokonywać organa c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, względnie c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie w porozumieniu z komitetem doradczym dla spraw chowu koni.

Przy sposobności objazdów podejmowanych przez członków komitetu chowu koni, będą właściciele subwencyonowanych ogierów obowiązani, na żądanie członków komitetu chowu koni przyprowadzać te ogiery do oglądnięcia na wskazanem im miejscu. *Z c. k. Namiestnictwa.*

Wiadomości handlowe.

Ziemiopłody.

Lwów, 11. sierpnia Pszenica 8·25—8·40, nowa 7·75—8·—, żyto 6·00—6·25, nowe 5·75—6·—, owies obroczny 5·80—6·—, jęczmień, pastewny 5·25—5·50, rzepak 10·50—11·— groch pastewny 5·75—6·—, do gotowania 6·95—9·75 wyka 4·40—4·60 bobik 4·40—4·70, hreczka 7·25—7·50, kukurudza nowa —·—, stara, 5·40·—5·60, chmiel za 56 kg. —·——, koniczyna czerwona 42·——45·—, biała 30·——35·—, szwedzka —·——·—, tymotka —·————·—. spirytus, paritas Tarnopol gotowy 19·——19·50, na termin 16·75—17·75.

Usposobienie słabsze, co do spirytusu niezmienne.

Bank rolniczy we Lwowie poleca do siewu teraźniejszego pszenicę banatkę francuską, żyto Petkus. itd.

Bank Rolniczy we Lwowie.

Płacono 100 *kg.* loco	Kraków 3. sierpn.	Przemyśl 28. lipca.	Tarnopol 31. lipca.	Czerniowce 7. sierpn.
Pszenica	8 95 9·25	9·——9·50	7·80—8·20	8·10—8·35
Żyto	6·60—7 50	6·50—6·75	5·70—6·—	6·25—6·35
Jęczmień browarny .	·—	5·75—6·—	4·50—5·—	—·—
„ na krupy . .	5·75·—6·	—·—	—·—	—·—
Owies	5·65—6·25	6·——6·50	5·— 5·40	5·70—5·80
Kukurudza	—·—	6·——7·25	5·50—6·—	4·80—·—
Hreczka	7·——8·50	7·——9·—	6·——6·60	—·—
Groch	8·50-12·—	6·50-10·—	6·——8·—	—·—
Fasola	7·—-10·50	7·—-11·—	·—·—·—·	—·—
Wyka	—·—	—·—	·——·	—·—
Bobik	— —	4·50—5·30	·——·	—·—
Koniczyna czerwona .	—·—	·—·—	40·—45·—	—·—
Rzepak	—·—	—·—	—·—	10·5010·75

Bydło i świnie.

Lwów, 9. sierpnia.

Za woły przeciętnej żywej wagi 400—500 kilo płacono po 26—29 zł.
za krowy „ „ „ 350—500 „ „ „ 22—25 „
za buhaje „ „ „ 400—600 „ „ „ 23—26 „

Ceny mięsa w rzeźni, tylne od 44—49, przednie 48—53 za kilo.

Z powodu braku wołów opasowych ceny mięsa poszły w górę.

Kraków. Prądnik biały, 27. lipca.

Spęd 150 sztuk bydła.

1. buhaj, 1. krowa, 3. jałówki. Sprzedano woły średniej jakości po 31 złr. bydło liche po 27 zł. 50 ct za 100 kg. żywej wagi, niesprzedane sztuki primo wysłano do Wiednia.

Sprzedane bydło pochodziło z Zadwórza, Buczacza, Stryja, Kołomyji, Lwowa i z Grodkowic koło Krakowa.

Z powodu uroczystości, która się odbyła w czasie otwarcia nowej targowicy i nawalnego deszczu targ tym razem był tamowany, mimo tego prawie wszystkie partye sprzedano.

Na targu oprócz kupców krakowskich jawili się kupcy z Wiednia, Pragi, Berna, Marawskiej Ostrawy ze Szląska i t. d. czynili znaczne zakupna.

Uskuteczniali sprzedaż komisyonerzy Teodor Wojcicki, Lipmann Imerglück, Schachrze Imerglück i Salamon Imerglück z Krakowa pod bezpośrednim nadzorem Zarządu targowego.

Wiedeń, 7. sierpnia. Spęd 3660 sztuk opasowych, galicyjskich 440 sztuk. Płacono za galicyjskie prima 36—38 złr., towar średni 33—35 złr.

Pomimo większego spędu, ceny były tesame jak w poprzednim tygodniu, bowiem wiele kupców cudzych się zjawiło.

Praga, 7. sierpn. Spęd 678, sztuk, między tymi 354 galicyjskich. Płacono za woły, prima złr. —·— średnie 29—32 złr., krowy od 24—29 złr., buhaje 30—34 złr. za 100 kg. żywej wagi.

Targ ożywiony.

Berno morawskie, 27. lipca. Spęd 156 sztuk. Płacono za woły prima 32—35 złr., średnie 31—33 złr. Targ zły.

Ogólny Związek handlarzy i hodowców bydła
we Lwowie, ul. Kopernika 7.

Wiedeń, (St. Marx.) 1. sierpnia. Na targ nierogacizny przywieziono ogółem 9·352 sztuk świń, między temi 3.184 swiń galicyjskich. Ceny za tuczne świnie węgierskie 37 ct. za galicyjskie młode świnie od 34—43 ct., za kilogram żywej wagi.

Do całego nakładu dzisiejszego numeru załączony jest katalog zbóż Domu Rolniczo-produkcyjnego Ernesta Bahlsena w Krakowie. Gdyby który z szan. Czytelników katalogu tego nie otrzymał, zechce go zażądać wprost z Domu Rolniczego Ernesta Bahlsena w Krakowie ul. Karmelicka l. 21.

Za treść załączanych prospektów, cenników etc., jak i za inseraty redakcya nie bierze żadnej odpowiedzialności.

Redaktor odpowiedzialny *Dr. Kazimierz Miczyński.*
Nakładem galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

OGŁOSZENIA.

MŁOCARNIE
MŁYNKI I WIATRAKI
ŻMIJKI I TRYJERY
SIEWNIKI, PŁUGI
Nawozy sztuczne i Siewniki do nawozów

poleca

Pierwszy Galicyjski DOM DLA ZIEMIAN

we Lwowie, ul. Jagiellońska 15. 12—26

Cenniki i specyalne oferty na żądanie.

Rządca dóbr, Slązak, poszukuje posady przy większym skarbie dóbr ziemskich; ma 25 o-letnią praktykę na Śląsku i w Galicyi i jest zupełnie obeznany ze wszystkiemi gałęziami racyonalnie prowadzonego gospodarstwa. Posiada najlepsze polecenia i świadectwa. Zgadza się i na mniejszą płacę i ordynaryę przy pobieraniu tantyemy od czystego dochodu. Adres: **J. St. rządca** poste rest. **w Dębicy.** 2—8

Żyto na nasienie

1) **Petkuskie** pierwszy zbiór po sprowadzonem, wprost od p. **Lochowa** oryginalnem nasieniu **z Petkus.**
2) **Schlanstaedskie** sprowadzone w r. 1897.

Cena za 100 kg. wraz z workiem 9 złr. 50 ct, loco kolej Jarosław.

Zarząd folwarków Głęboka, poczta i telegraf Jarosław. 2—3

Zarząd dóbr Worochta

poczta i stacya Bełz, ma do zbycia około 2000 m. otn. suchej, pięknie zebranej koniczyny, z tegorocznego zbioru. Koniczyna jest złożona w stertach. Cena za 100 kg. po 2 złr. 3—?

Krajowe Towarzystwo chowu drobiu, gołębi i królików we Lwowie

zaprasza P. T. hodowców i amatorów, by zechcieli jak najliczniej przystępywać do towarzystwa oznajmiając, że wpisowe 1 złr. a wkładka miesięczna 25 ct. wynosi.

Projektowane urządzenie wystawy z końcem września b. r. zawisłem jest od dostatecznej liczby zgłoszeń, które nadsyłać należy pod adresem sekretarza towarzystwa

A. Przylibskiego, Lwów, ul. Jagiellońska 7. 2—3

PIERWSZE GALICYJSKIE

Towarzystwo akcyjne dla przemysłu chemicznego

przedtem Spółka komandytowa Juliana Wanga

we Lwowie, ul. Kościuszki l. 5.

poleca na sezon jesienny

NAWOZY SZTUCZNE

po cenach najniższych i najdogodniejszych warunkach spłaty.

Wyciąg z cennika:

Superfosfat mineralny tylko *z czystych fosforytów podolskich*

z zawartością kwasu fosforowego w wodzie rozpuszczalnego 18% po 5 złr. 25 ct.
" " " " " 16% " 4 " 65 "

Superfosfat kostny z zawartością:

kwasu fosforowego w wodzie rozpuszczalnego 18% i ¼% azotu po 5 złr. 40 ct.
" " " " 16% i ¼% " " 4 " 80 "
" " " " 14% i 2% " " 6 " — "
" " " " 15% i 1½% " specyalność naszej fabryki po 6 złr. 15 ct.

za 100 klgr. z workiem, loco stacya odbiorcza, przy zamówieniu całego wagona.

W razie spłaty gotówką przyznajemy sconto do 3%; kredyt 6-miesięczny, zaś przy znacznych zamówieniach według umowy.

Ceny powyższe są stałe do końca roku bieżącego.

Cenniki wysyłamy na żądanie odwrotnie. 3—6

Zarząd dóbr Prelipcze

poczta Zaleszczyki

sprzedaje loco stacya kolejna Stefanówka pszenicę 100 kg. z workiem

a to:

„Cisańską" po 12 złr. 50 ct.
„Donkę" po 12 złr. 75 ct.

Jedna i druga odmiana dały 14 ziarn, celujące grubością słomy. Udają się i na glinkach wyśmienicie. 2—5

Na sezon letni

do odświeżania i konserwowania

letnich bucików:

Krem żółty, pomarańczowy i brunatny,
Krem biały i czarny do lakierów.
Mydełka do czyszczenia wszelkich żółtych skór,
Glazurę żółtą, pomarańczową i brunatną.
Lakiery do skór Cheoreau,
Lakier Gärtnera na obuwie,
Apreturę na obuwie,
Waselinę do konserwowania skór,

jakoteż oryginalne angielskie **Lakiery i kremy** na skórę

polecają

Friedrich i Beacock

Lwów ul. Hetmańska l. 4.
obok cukierni Wgo Grossa.

Dom komisowo rolniczy

oraz

Biuro porady w sprawach asekuracyjnych gospodarstwa wiejskiego i melioracyi rolnych

posiada na sprzedaż do siewu regenerowane pod kierunkiem Dra Adama Prażmowskiego w Grodkowicach:

za 100 klg, loco stacya nadawcza:

a) **Żyto polskie** . . . . złr. 11 ct. —
b) **Pszenicę uszlachetnioną ostkę galicyjską** . . . . " 13 " —

nadto oryginalego wysiewu:

a) **Żyto Pełkuskie** . . . . " 9 " —
b) **Żyto Schleuzstetter** . . . " 9 " —
c) **Pszenicę „Neu Jersey"** . . " 12 " —
d) **Pszenicę „Hors concurs"**. . " 9 " —

Załatwia wszelkie interesy P. T. ziemian, kupno i sprzedaż zboża, nasion, nawozów sztucznych, maszyn i narzędzi rolniczych z najlepszych firm po cenach fabrycznych i na najdogodniejszych warunkach spłaty.

Stanisław Komornicki Ska
1-1 Lwów-Sykstuska l. 28.

Żyto świętojańskie

sieje się od lipca do września, daje dwa pokosy dobrej paszy a potem ziarno, po 8 złr. 100 kilo loco Potutory. Worek 24 ct.

Bryndza

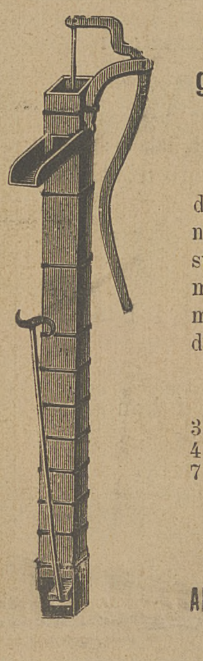
5-kilowa przesyłka 2 złr. 25 ct.

Bulion

po złr. 5·—, 6.— i 7·50 kilo z drobiu i zwierzyny.

Dwór Łapszyn, Brzeżany. 2—4

Rzepę pastewną, ścierniankę (Stoppelrüben) nasienie pewne i świeże, litr 1 złr., poleca J. Bulsiewicz, skład nasion w Bochni. 5—5

Pompy kloaczne, do gnojówki i do wody.

(Patent Klings'a). Niedoścignione co do działania. (Nagrodzone). Wolno stający wentyl ssący, nie możliwe zatkanie lub zamarznięcie; natychmiast dające się wypróżnić.

Ceny:		zł. ct.
3 m. wysokość wypływu		14·—
4 „ „	„	15·50
7 „ „	„	24·—

Józef Klings

Altrothwasser, Szląsk austr.

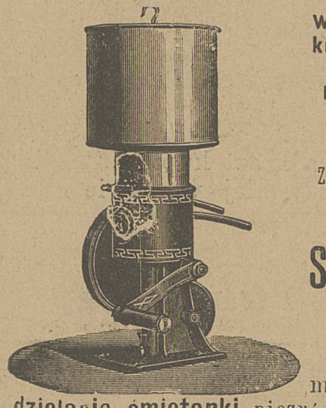
5—10

Pracownia stolarska

Andrzeja Kiliana

Lwów, plac św. Jura l. 3.

wykonuje wszelkie roboty, mianowicie sypialnie jadalnie itp. **z odnawianiem antyków**, tudzież roboty budowlane po możliwie przystępnych cenach. 16—16

W jubileuszonym roku 1898 w Austryi cztery najwyższe państwowe odznaczenia.

Znane na całym świecie

Alfa Separatory

model 1899

są najlepszemi maszynami do **oddzielania śmietanki** niezrównane co do **dokładności i szybkości oddzielania** we wszystkich wielkościach (125 do 2000 litrów w godzinie) zawsze gotowe na składzie.

Przeszło **150.000** sztuk na całym świecie.

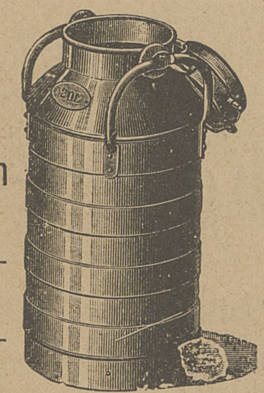
Najtańszy sposób najlepszego zużytkowania mleka.

Kompletne urządzenia mleczarń.

Naczynia do transportu mleka

ze stalowej blachy, z nowem zamknięciem.

Fachowe objaśnienia i rady.

Alfa Separator

Wiedeń XVI., Ganglbauergasse Nr. 29.

Budapeszt, Erzsebet-Körut 45.

Już opłatnie

do wszystkich stacyi Galicyi wschodniej

w warunkach mojego katalogu

najlepszy **Superfosfat**	18%	kwas fosforowy w wodzie łatwo rozpuszczalny	**mineralny zł.** 5·31	za 100 kg franco z workiem.
			kostny „ 5·49	
	16%		**mineralny zł.** 4·72	
			kostny „ 4·88	
Mączka kostna preparowana	2% azotu 12% kwasu fosforowego łatwo rozpuszczalnego w wodzie		**zł.** 5·36	
	2% azotu 14% kwasu fosforowego łatwo rozpuszczalnego w wodzie		**zł.** 6·02	

Uwaga. Do stacyj Galicyi zachodniej ceny znacznie niższe.

Żużle Thomasa	14% kwasu fosf.	najmniej 75% rozpuszcz. w cytr. amon.	**zł.** 2·22	franco st. fabryczna górnośląska.
	19% „ „		„ 3·—	
	20% „ „		„ 3·16	
prawdziwe wolne od domieszek z gwarancyą:	14% kwasu fosf.	100 % rozpuszcz. w cytr. amon.	**zł.** 2·45	
	15% „ „		„ 2·63	
	16% „ „		„ 2·80	

Dokładne cenniki i broszurkę o użyciu nawozów sztucznych przesyłam na życzenie opłatnie.

Dlaczego zakupno nawozów sztucznych w mojej firmie jest dla każdego najkorzystniejsze?

Najściślejsza gwarancya i analiza kontrolna na moje koszta w krajowej stacyi chemiczno-rolniczej w Dublanach!

Ceny najniższe fabryczne (bo nie wysyłam żadnych agentów, których znaczne koszta ponosi tylko kupujący).

Kredyt 6 cio-miesięczny nawet przy żużlach Thomasa (tomasynie)! Za gotówkę 2 ew. 3% mniej.

Siewniki do nawozów sztucznych wypożyczam bezinteresownie!

Analizę gleby (przeprowadza zaprzysiężony chemik) bez kosztów dla moich Odbiorców!

☞ **Ważne!** Gdyby którakolwiek rzetelna konkurencya ofiarowała produkt tej samej jakości po niższych cenach, skłonny jestem do przyznania moim Odbiorcom tych samych korzyści. Towarzystwom rolniczym, gminom i t. p. przyznaje przy superfosfatach i mączkach kostnych 10 złr. opustu na wagonie.

DOM ROLNICZY

ERNESTA BAHLSENA W KRAKOWIE

Biuro I-sze (nadawcze) ul. Karmelicka 21. 6—?

Adam Ożarowski w Strzałkach

poczta i stacya kolei Bóbrka

poleca do siewu znane w kraju i za granicą wypróbowane dorodne i pewne odmiany zbóż ozimych własnego chowu i reprodukcyi oryginalnych odmian znakomitych hodowców zagranicznych.

Żyto selekcyjne „Kościuszko" (z roku 1897 własnego chowu) o niewidzianej długości kłosach i bardzo tęgiej słomie, nie wylega, na grunta mokre i nieprzepuszczalne.
Żyto z „Petkus" uznane w Niemczech za najplenni jsze ze wszystkich znanych odmian słoma krótka, tęga, kłosy ślicznie obsadzone, nie wylega.
Pszenica „Ghirka Bastardka" własnego chowu, ogólnie znana, znakomita na grunta mokre i nieprzepuszczalne, nie wylega.
Pszenica selekcyjna „Danusia" gółka, własnego chowu, słoma olbrzymia, kłosy kolosalne czerwone, ziarno bardzo grube czerwone.
Pszenica selekcyjna „Jagienka" biała późna gółka, ziarno bardzo dorodne, słoma krótka, na gruntach nieprzepuszczalnych znakomite plony dająca.
Pszenica „Square Head" Heinego zupełnie aklimatyzowana.
Pszenica „Rivetts Bearded" bardzo późna ostka znana w Niemczech Septemberweitzen.
Pszenica selekcyjna „Blaga" własnego chowu z r. 1897, biała gółka, ziarno prześliczne znakomitość w swoim rodzaju.
Ceny 2 zł. nad notowania lwowskie w dniu zamówienia z workiem loco stacya Bóbrka.
Pszenica „Blaga" za woreczek pocztowy 5 klg. = 1 złr. Zamówienienia przyjmuje się tylko do 20. sierpnia.

W roku 1898 sprzedano do siewu 382 cetnarów metrycznych. 3—3

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki we Lwowie ul. Łyczakowska l. 3.